"కరణంగారమ్మాయి"

శ్రీమతి మునిపల్లె సరస్వతి

నా బాల్యంలోనే అమ్మా నాన్నా చాటయ్యారు. కాబట్టే మేనమామ చేతిలోపడి మాడిపోవలసి వచ్చింది. "కన్నతల్లి కంటే ఘనమైనదేదయా!" అనే పదం నామదిలో కదిలాడగానే పూరిబయట పాడు పడ్డదేవళానికి కాళ్లులాక్కుపోయేవి. నే రేడు చెట్టుకు పీపుసానించి రెండు వేడి నిట్టూర్పులిడిచేవాణ్ణి. ఇది ప్రతిరోజూ జరుగుతోన్న నా దినచర్య.

తల్లి దండ్రులు కరువయ్యాక మొగనలుసుకైనా నాల్గక్షరాలబ్బినా మాయమమతులు మరుగుబడవు. ఇద్దర్నీ చాటుచేసుకున్న నాలాంటి దౌర్భాగ్యునికి మేనమామకు వెట్టిచాకిరి చేయుటమే శాస్తి.

ఈ రోజుల్లో యస్. యస్. యల్. సి. పాసయిన కుర్రాడుచేత డిటెక్టివ్ బట్టి, కాబూలీలాగు, బెంగాలీ లాల్చీలతో తిరుగుతూంటే, యస్. యస్. యల్. సి. పాసయిన నేను, నొష్ట కుంకుమ, కులగోత్రాలను దెల్పు నా పిలకా, ... వైదీకినని తెలుసుకోడానికేలాంటి అభ్యంతరము లేదు.

శెలవులవల్లో మామయ్యను కాలేజీకి పంపమని కాళ్ళవేళ్ళాబడి వేడుకొన్నాను, మొండిమామయ్య 'ససేమిరా' అన్నాడు. "వంటింటిలోకి దూరి అక్కయ్య కారోజు చేదోడు వాదోడుగా వంగ ముక్కలుగూడా తరిగాను. ఆమెగూడా నా భవిష్యత్తును రవ్వంతగూడా వాంఛించినట్లులేదు." "అంతా మీమామయ్యదేగా పెత్తనం!" అని నొక్కి చెప్పింది.

అరడజను సంతానంతో తులతూగుతూ నిత్య కల్యాణం పచ్చతోరణంగావుండే మామామగారి పూరిల్లు—మూషికరాజ పరిపాలనలో అస్వాతంత్రంగా వుండి కప్పం ధాన్యరాసులు చెల్లిస్తూన్న మా మామగార్ని ఎందుకు కాలేజీకి పంపరు? అని అడగడం నాదే తప్పని విరిగిపోయిన క్రాపును జాడించుకొని వెనక నంటినపిలకను జాడించి బిగించి బయలు దేరాను.

చెఱువుగట్టున చలమయ్య బావిదగ్గరంతా గుంపుగా గూడి ఆడంగుల్ని వెక్కిరిస్తున్నారు పురుషపుంగవులు. కాలక్షేపంకోసం అదేదో చూద్దామనిపోయి తొంగి చూశాను నలుగుర్నీ త్రోసి. నాకండ్లు రెప్ప వేయకుండా ఎంతకాలం నిల్చిపోయాయో ... "నీళ్ళుతోడుతూన్న అమ్మాయి త్రాడు వదలిపెట్టి పడిపోయింది!" ఆ అమ్మాయిని లేపడానికందరూ సందేహిస్తున్నారు. 'చక్కగా మడి గట్టుకొంది లేతపిల్ల – ఎవరుచెప్మా!' అనినాలో నేనే వితర్కించుకున్నా ... పేడవేసుకునే ముసలమ్మ గుండె బాదుకుంటూ – "నాయమ్మే! ... నా తల్లే! కరణంగారి చిన్న బంగారం ... నీకెంత అవస్థవచ్చిపడింది తల్లీ!" లేపండి, నీళ్ళల్లోపడి వుంటే ... అట్టా చూస్తారేమర్రా" అని గగ్గోలు ప్రారంభించింది ముసలమ్మ. అట్టే చూస్తూ నిల్చిపోయాను. క్రొత్తగా కావ్యరసమాస్వాదిస్తోన్న నాకు ఆమె కావ్యకన్యకలా గోచరించింది. తడి బట్టతో వుండబట్టి యామె సౌందర్యాన్ని అమాయకంగావున్న నన్నే రెచ్చగొట్టింది. విడిబడిపోయిన శిరోజాలం, కందిపోయిన కపోలద్వయం – నా చేతితో నిమరాలనిపించింది, జివ్వున నరాలన్నీ లాగివేశాయి. నలుగురు ఆమెను సత్రం ముందు భాగంలో పడుకోబెట్టారు. పనీపాటూ మర్చిపోయి సత్రం ముందున్న సాయిబు శాస్త్రానాముందు తిష్టవేశాను, ఆమె లేచాక ప్రశ్నల వర్షం కురిపించవచ్చని. వొంటరిగా ప్రశ్నించడానికి నాకు దమ్ములేవు. ఆ సంగతి నాకే

తెలుసు ! నునుమీసముల వయసునున్న నన్ను ఆమెతో మాట్లాడ్డంజూస్తే లోకమేమంటుంది ?

అరగంటసేపయ్యాక వయ్యారంగా లేచి జుట్టు సవరించుకుంది. నేనూ సాయిబు ఖార్ఖానావదలి నలుగురిలో జొరబడ్డాను సత్రంముందు. నా చూపును నా వైఖరిని కనిపెట్టడానికామె కాస్సేపుపట్టలేదు.

'నిపుణతలో ఆడవారిదే అందెవేసినచేయి !' అందులో ప్రౌఢనాయకులనుగూర్చి చేవుకూరి వారి శారంగధర విజయవిలాసాలలో రుచిచూచాను. గనుక ఆమె సిగ్గుదొంతరలు, చీర సర్దింపులు నన్ను మరీ చకితుణ్ణిచేశాయి. ఆ నిమిషంలో నేనస్వతంత్రుణ్ణని మర్చిపోయా. నీళ్ళ తూగుతో కరణంగారమ్మాయి ఖార్ఖానుమీదుగా కాసేపటిలో మాయమయింది. నా ఆశ నిరాశయింది. మాట్లాడే అవకాశంగాని, ధైర్యసాహసాలుగాని లేకపోయాయి.

అరగంటసేపు ఖార్ఖానా సాయిబు నాతో మాట్లాడుతూనేవున్నాడు. నలుగురైదుగురు రైతు కుఱ్ఱాళ్ళతో మా సంభాషణ కట్టింపయింది. "ఆ అమ్మాయి ఎందుకుపడిపోయింది" అని నేనంటే ఒకడు 'హిస్టీరియా' అన్నాడు, మరొకడు 'మూర్ఛలు' అన్నాడు. వేరొకడు "పెళ్ళిడురా నాయనా! పెళ్ళిడు!" అన్నాడు. నలుగురిలో తిరిగిఎరుగని నేను విస్తుపోయాను. చదువు సంధ్యలుమాని నలుగురిలో తిరిగితేఎన్నో విషయాలు తెలియగలవనుకున్నా. సాయిబు వీళ్ళ ధోరణిని విని పకపకా నవ్వాడు. 'ఏంటి సాయిబూ' ... అని అమాయకంగా దగ్గరకు జరిగాను.

"ఆ ... వుండండోయ్ పిల్లకారూ..."అంటూ సాయిబు పట్టకారుతో కాలిన ఇనపముక్కను బాదడానికి లేచాడు. నా మాట, నా కుతూహలం సాయిబుకు పట్టినట్టులేదు. అసలక్కడివాళ్ళు నా మాట పాటించేట్టులేరు. సాయిబు సుత్తిదెబ్బలకు మైమరచిన నా మనస్సు మేల్కొంది. మామయ్య ఆజ్ఞలు, కంపటి విసరడం - మొదలగు నా దినచర్యలు జ్ఞప్తికొచ్చాయి. గబగబా కొండంగల్లో వినాయకుని వీధికి ఉడాయించాను.

ఆ రోజు రాత్రి కంటిమీద కునుకులేదు. కావ్యంతలం వర్ణించే తొలిదినాలవి. కనుక దుష్యంతుడు "ప్రస్తం ప్రస్తం ... కనకవలయం హస్తం ప్రతిసార్యతే" అని విచారించడం స్ఫురించింది. ఆదినుండి నాయకుడప్రయత్నంగా నాయికను జూచి ముగ్ధుడవడం - నాయిక వయ్యారంగా తిరస్కరించడం, మదనజ్వరపీడితుడై నాయకుడు దుఃఖితుడవడం - వుండనేవుంది కావ్యప్రపంచంలో - నాయిక తప్పుల్ని మట్టుపెట్టి నాయకుడు ఇతరులపైన విరుచుకుపడ్డం కావ్య జగత్తులో ఊర్వశీ పురూరవులు ! ఊర్వశిని కన్గొనలేక పురూరవచక్రవర్తి మేఘునిపై యాగ్రహించడం జరుగుతుంది. ఇది లోకంలో పరిపాటి ! యౌవనాంకుర మావహించిన నాలో ప్రఖ్యాత ఫిలిం స్టారులు జొరబడి మనసు కలవరపెట్టకపోయినప్పటికిని ... ఆదికవుల కావ్యకన్యకలు నన్ను పరిహాసమాడుతూన్నట్టు ద్యోతకమయ్యారా రాత్రి.

ప్రక్కనున్న వెలగచెట్టు ఒక రాజాల కాటపట్టు, ఖో...ఖ్ ... ల రొదతో కలత నిద్రతో మేల్కొన్నాను. నిద్రలేని నా కండ్లు ... మందంగా రెప్పలాడ్డం కనిపిస్తోన్నాయి. పదిసంవత్సరాల క్రింద జూచిన పాతాళభైరవి అందులోని తోటరాముని సాహసం ! మర్చిపోలేదు.

ఆ రోజు ధైర్యంతో అలమారులో నాల్గుకాగితాలు పట్టుకొని పాడుబడ్డ దేవళానికి దారితీశాను. త్రోవలో నా మిత్రుడు అడకత్తెరలా నిలవేశాడు. 'ఏంటిరా ... కాగితాలు కలాయుధంతో బయలుదేరావు ఏమైనా ప్రణయలేఖలా ... కావ్యప్రపంచంలో కాలెట్టావుగా...'అన్నాడు నవ్వుతూ, ఆ దేధ్యాసలోవున్న నాకు పుక్కబోసినట్లయింది. 'ఆ, లేదురాబాబూ ! చిన్న గేయరచనకు పూనుకుందామని' అన్నాను తొట్రుపాటుతో. 'అవున్లేరా ! అధునిక కవులు గేయరచనలు - భావకవితలు బ్రద్దలయ్యేలా పత్రికలు చాటుతున్నాయి. ఇప్పుడు

మీ రోజుల్లేరా ...' అన్నాడు మూర్తి. చొక్కా పట్టుకు మాట్లాడుతున్న మూర్తిని పల్టీకొట్టించి పాడుపడ్డ దేవళంకు చేరాను. ప్రణయవాహినిలో నేను ఎన్నడూ పయనించలేదూ - తరించనూ లేదు. కనుక తొలిలేఖతో నన్ను సిగ్గు నూత్నవధువు నావరించిన విధంగా ముసురుకొంది. ప్రయత్నించి తెచ్చిన నాల్గింటిలో రెండు కాగితాలు చెడిపోయాయి. 'ఈ నా ప్రణయలేఖ నా ప్రణయమూర్తిని స్వీకరిస్తుందో లేక తృణీకరిస్తే తరించినట్లే!' మొన్న నాయుడుగారమ్మాయి చేయించిన విధంగా రాదు గదా కథ అనుకొన్నప్పుడు నా వళ్లు ఝల్లుమంది. తోటరాముడు - సాహసకార్యాలు ద్యోతకమయ్యాయి.

“నిన్ను నేను ప్రేమిస్తున్నా ... ఏమంటావ్? నన్ను తృణీకరింపవుగదా! ... నీకిదివరలో పెళ్ళయిందని విన్నాను. గత జీవితాన్ని గురించి కుమిలిపోవడం శ్రేయంగాదు, కోమలీ! నీ మాయని కపోల ద్వయం! - వినీలకుంతల సోయగం! లోకమునకు వెఱువబనిలేదు. వయోవిచక్షణ పాటింపరాదు. నేను నీకంటె చిన్నగావచ్చు. ప్రేమపాశమునకు పురియున్న త్రాటిని దేనితో పురిబెట్టిరనుట యవివేకము. నియోగి ధర్మమును పాటింపక నా యీ ప్రేమ మాంద్యమునకు చికిత్స నొనర్ప సంసిద్ధురాలవగుము. ఎట్టి చర్యలకైన స్త్రీయే బాధ్యురాలు. దేవుని వైచిత్ర స్త్రీ మూర్తిలో మేళవించినాడు. నా యీ ప్రేమలేఖ నిన్ను సంతోషాబ్ధిలో ముంచి తేల్చునో ... నన్ను కర్కశ శృంఖలా బంధంబుతో బంధింప నుంకించునో? ... చెలీ! ... ఇవే నా ప్రణయ మధుర స్మృతులు.”

ఇట్లు
నీ ప్రణయమూర్తి
“శాస్త్రి”

ఒకసారిగాదు - అనేకసార్లు చదివాను. మసక చీకటిలో దేవళం మరుగైపోతోందికూడా గ్రహించలేకపోయాను. మా అమ్మకొరకు రెండు వేడికన్నీటి బొట్లు రాల్చాను. “ఈ ఉత్తరంసంగతి ఎలా?” అని విచారిస్తూ పరాకుగా అడుగువేస్తూ వస్తున్నా వెదుకబోయిన తీగ కాలికి దొరికినట్టు కరణంగారి రంగడు గోలీలాడుతున్నాడు. రంగడు నా మాట వింటాడని నాకు నమ్మకం కుదిరిపోయింది నిమిషంలోనే - రంగణ్ణి ఆవేశంతో పిల్చాను. ఒక్క కేకతో లేతహృదయం ద్రవించింది గాబోలు! రివ్వున నా చేతి నందుకున్నాడు రంగడు, “ఎందుకు శాస్త్రి పిల్చావ్” అన్నాడు కొంటెగా. అమాయకపు చూపులు - పళ్ళూడిపోయిన బోసినోరూ - పాపటిలేనిజుట్టూ, 'వెర్రి వెధవ' అన్నాను. రంగడేదో తప్పుచేశాడన్నట్లు 'పో శాస్త్రీ' అని నా చేతిని వెనక్కు నెట్టాడు. 'రంగా మంచిపనిచెప్తా! చేస్తావా?' అన్నాను. ఏమీ ఆశ బెట్టకుండానే. రంగడు పోకిరివెధవ - మహా గడుగ్గాయి అంటారు. 'కాని రంగడు గొప్పవాడవుతాడు ముందు' అనిపించింది. నా జేబులోని కాగితాన్ని రంగడికిస్తూ - 'ఈ చీకట్లో మీ అక్కకిస్తావా?'... అన్నాను భయపడ్తూ, 'ఓస్! ఇంతేనా ఆట చెడగొట్టావే, ఆడుకొని ఇస్తాలే' అన్నాడు రంగడు. 'కాదు గూడదు. అది పొలం విషయం' అని ఆ పసిహృదయానికి మరుగు కల్పించి తొందరజేశాను. రంగడొక్కంగలో కరణంగారింటిముందు వాలాడు.

ఇక నేనింటికి వెళ్ళక తప్పిందిగాదు. 'వెలగచెట్టుమీద ఒక రాజుల యుద్ధం! మా రణహోమం' అని అరుస్తున్నట్టు నాలో భీతి ప్రబలమైంది. ప్రణయలేఖతో నా పెళ్ళి విషయంగాని - పరిహాసాలుగాని బయల్దేరతాయనుకుంటూనే ఇంట్లో అడుగెట్టాను. మామయ్యగారి ఆరవసంతానం హాహాకారాలు దీస్తోంది. ఎత్తుకొని మోయడానికేమీ లేదుగా శక్తి- నన్నుజూచి ఎగబడుతోంది క్షామపీడితలా - లేని సత్తువను దెచ్చుకొని దాన్నటూ యిటూ వూపుతున్నాను.

ఆ రోజు అమావాస్య. అమావాస్య రోజే నా ప్రణయలేఖారచనలు! అవ్వ! ఎంత పొరపాటు!

దొడ్డిలో అమ్మలక్కలు అమావాశ్యనుకోడం - నాకు తల దిమ్మయిపోయింది, వినుగ్గావుండి పిల్లను దింపి వేశాను, ఇక శోకాలాపన మొదలెట్టింది. పెంకిఘటం అబ్బ ఈ పిల్లల్ని కనేకన్నా ఆ జన్మాంతరం బ్రహ్మచారిగావుండి గడ్డాలు మీసాలు పెంచుకోడం నయమనిపించింది, ఈ బ్రహ్మరాక్షసులు పిల్లల్ని ... పెంచడానికా మహాతల్లులేలా అలవాటుపడి పోతారో ? వినుక్కుంటూ వాకిటి మెట్లెక్కి కూలబడ్డా - రంగని అరుపులావుంది - కేకలు పెడ్తూ ఏడుస్తున్నట్లున్నాడు. అలా తొంగిచూశాను. రక్తనాడులన్నీ ఒక్కసారి బిగుసుకుపోయినట్లయ్యాయి. ఇంకేముంది కరణంగారు రంగణ్ణి బాదుకుంటూ మా గుమ్మంలో అడుగెట్టారు. ఎదురుగానున్న నన్ను చురచుర జూచారు కరణంగారు. "ఏమోయ్ ! ఏంజేస్తున్నావు యింట్లో, మా మామకోసం యిల్లంతా గాలించాడు. యమకింకరునిలా మామయ్య రానే వచ్చాడు. ఇక ఇల్లంతా విమర్శలు - ఆందోళనలు - యుద్ధసన్నాహమూ, ఈ సమావేశం, పన్నాగం, నన్ను హాగ్రణ్ణిచేశాయి. చిన్ననాటనుండి పెంచిన మామకు నాకు పెళ్ళీడొచ్చిందని తెలియదా ? కనీ పెంచిన తల్లిదండ్రులకు నీతినియమాలు నూరిపోయనక్కర్లేదు. అంతా విన్న మా మామ రైటింగ్ పేడ్ ని నా మీదకు విసరాడు. కరణంగారి క్రోధమణగారినట్లయింది. విజయకేతనాన్ని స్థాపించిన వానిలా ఓరచూపు నా వైపుచూపి చేత్తో రంగణ్ణి లాక్కుపోయారు కరణంగారు. అప్పుడే మామగారి పిల్లలు నా చుట్టూచేరి భజనచేయడం మొదలెట్టారు. 'శాస్త్రిగాడికి పెళ్ళంట' అని ఒకటేగోల. మా మామ ఉత్తరాన్ని చదువుతూ మంటకు నెయ్యిలిట్లు పల్లిస్తూ, మా నాన్నగారి వంశాన్ని తెక్కుస్తూ తిట్టాడు. ఆ రాత్రి యీ ప్రణయమూర్తిని ప్రేమపాశం కాలపాశమయింది. కన్నీరు వెల్లువలై ప్రవహించిందనడానికి తార్కాణమేముంది నిరాశాజీవికి. ఏకాంతమే నా కానందమనుకున్నా - బానిస బ్రతుకు జీవితంలో రోతనిపించింది. మామ దెబ్బతో అణగారిన ఆవేశం మెసులెత్తింది. మామగారి కొలువుకు రాజీనామా యిస్తేగాని మంచిదిగాదనుకున్నా.

ఉదయాన్నే ఉప్పలూరివారి చెరువుగట్టున పల్లుతోముకుంటూన్న వామనరావు పేరెట్టి పిల్చాడు. వాడు మాతుంటరి - నా ప్రణయగాధ వాడికీ విశదంగా తెలిసేవుంటుందనుకున్నా - గుండె నిబ్బరంతో వామనరావు కాళ్ళదగ్గిర వాలిపోయాను. 'శాస్త్రీ ఎంతపనిచేశావ్ నీలోగూడా ప్రకాశించిందా ప్రేమపిశాచం ! పాపం - శాస్త్రీ మీ మామ కొట్టాడటగా - కరణం బాబాయి కొట్లో మా దంచి కొడ్తున్నాడుతే నీ సంగతి' - అని వంచుకున్న నా తలను ఎత్తాడు వామనరావు, కొంచెం ఔదార్యం గల్గిందా సమయములో - వేడి కన్నీటి ధారలు ప్రవహించాయి, ఎర్రటి నా చెంపలు కందగడ్డలయ్యాయి. 'శాస్త్రీ ! ఏడవకోయ్, ఏంటీ ఆడపిల్లమల్లే' అన్నాడు గేలిచేస్తూ.

'శాస్త్రీ ! నేను మిలటరీ కెళ్తున్నారా ?' అన్నాడు దర్జాగా ప్లేటుమార్చి. ఈ పరాభవంలో నాకదే శరణ్యమని తోచింది. గుండె గతుక్కుమంది. ఆ పని నాకసాధ్యమనిపించింది. తెలియని రీతిగా 'వామనరావ్ ! నేను కూ ... డా ...' అని ప్రాధేయపూర్వకంగా వేడుకున్నాను, వామనరావు నాకష్టాన్ని గుర్తించే వ్యక్తని నాకు బాగా తెలుసు.

ఉదయాన్నే మేమిద్దరం విజయవాడ చేరుకున్నాము, వెంట వెంటనే నన్నరడజను ఫోటోలు తీసుకున్నారు, పిలకా, నొసట కుంకుమనిచూచి వికృతంగా నవ్వారు అవి వొదలించడానికి వారికెట్టే కాలం పట్టలేదు. ఎర్రసిరా సంతకంతో మిలిటరీ యూనిఫారం ధరించాను. పాపం వామనరావుకు మాత్రం అదృష్టం దూరమయింది. పదహారు పౌనులు తగ్గిన వామనరావు నిరాశతో యింటికి చేరాడు. నేనప్పటికి నరకలోకం దాటిపోయాననుకున్నా.

వామనరావును మా మామ నిలవదీసి అడిగితే నాకు తెలియదని చెప్పమని చేతులు పట్టుకున్నా -

నా విషయం పట్టీపట్టని మా మామ నాల్గు రోజుల్లోనే నన్ను మర్చిపుంటాడు. ఆ కుటుంబంలో నన్ను గురించి జాలిపడే వాళ్ళెవరున్నారు? నన్ను గురించి పలవరించడానికి.

రెండేళ్ళకే వైర్లెస్ నడపడంలో నేర్పరి నయ్యాను. మామగారింటికిపోయి దర్శిద్దామనుకున్నాను. డిస్‌ఛార్జితో మా మామగారింటిలో అడుగెట్టాను. కళ్ళద్దాలు సరిచేసుకుంటూ 'ఎవరయ్యా' అంటూ బక్క చిక్కిన డొక్కతో పలకరించాడు మామయ్య. 'నేనే మామయ్యా!' పిల్లలేరీ అంటూ పక్క మంచంలో కూలబడ్డా. 'ఎంత సంపాదించావోయ్? శాస్త్రీ మిలటరీలో' అంటూ- మా అక్క వంటింట్లోనుండి వచ్చింది.

సూటు బూటూ - నల్లని కండ్లద్దాలు - రిస్టువాచీ చూచి మామయ్య నీళ్ళు నముల్తున్నాడు. 'మరెక్కడ నివాసం?' అన్నాడు మామయ్య. 'మా వూళ్ళోనే పూరిల్లు బాగుచేయించుకున్నా' అన్నాను తమాయించుకొని, 'ఎంతపని చేశావురా శాస్త్రీ' అన్నాడు మా మామ కొడుకు మూడోవాడు. 'వుండండోయ్, తొందరపడకు, నీవు మాత్రం' అని మాత్రం అనగల్గాను. ఇంటి ప్రక్క ఇడ్లీ అమ్మే ముసలమ్మ నా మాట వినగానే నన్ను చూడ్డానికన్నట్లు విచ్చేసింది.

'శాస్త్రీ! ఎప్పుడూ రావడం? బాగున్నావా? నాయనా!' అంది వణకిపోతూ, 'బాగానే వున్నానవ్వా?' అన్నాను. 'అక్కడెలావుంది బాబూ!' అని ముసలమ్మ నోరు చప్పరించింది. 'చప్పరించినట్టే వుంటుందవ్వా' అన్నాను ఛలోక్తిగా - పకపకా నవ్వింది ముసలమ్మ.

నా వైపు జూస్తూ 'శాస్త్రీ! నీ వెళ్ళాక ఏంజరిగిందో తెలుసా? ... నాయనా! కరణంగారమ్మాయి లేదూ ... 'అబెడేగా నిన్నింత అన్యాయం చేసింది మేనమామతో మాయమయింది.' అని నా చెవిలో రహస్యంగా వూదింది. 'ఇక్కడలేదా?' అన్నాను. మా మామ పకపకానవ్వాడు, 'లేదు బాబూ! ... చానాళ్ళయిందిగా పోయి. కరణంగారేమన్నారు' అన్నాను. 'ఏమనేదేముంది? మంచమెక్కాడు' అంది. అప్రయత్నంగా 'రంగడో' అని అన్నాను. 'బామ్మ పెంపకంలోవున్నాడు' అని ముసలమ్మ లేవబోయింది. 'ఆమె మామకు పెళ్ళి పెటాకులయ్యాయిగా. గుమాస్తాలోవున్నాడు. వాడి పెళ్ళికిముందు పిల్లను, అడిగితే 'ససేమిరా!' అని భీష్మించింది. భగవద్గీతలో మునిగి తేలతానందిగా' 'నిన్నింతరచ్చపాలు జేసింది శాస్త్రీ!' అంది ఆమె మమకారాన్నంతా నామీద వొలకరిస్తున్నట్లు, మామామకు మా సంభాషణ వెగటుగా దోచింది గాబోలు; 'శాస్త్రీ! స్నానానికి రావూ ...' అన్నాడు. వద్దు మామయ్యా నేనీ బండికేపోతున్నానన్నాను. ముసలమ్మ కాస్తా సర్దుకుంది.

స్నానం తప్పకుండా చేయవలసివచ్చింది. మా మామ పెద్దకూతురు రాధను నాకిద్దామని అనుకోనేలేదు. ఇప్పుడు మామకు నేనే పెద్దల్లుణ్ణి కావలసివచ్చింది. ఈరోజు పెండ్లికూతురులా తయారయింది. 'రాధ పెద్దదయిందే' అన్నాను అక్కయ్యతో; 'శాస్త్రీ' అనికేక వేశారెవరో 'ఎవరూ' అంటూ మా కిట్టు తడికతోశాడు. ఏడీ 'శాస్త్రి' అంటూ వామనరావు ప్రత్యక్షమయ్యాడు. వామనరావుకు కనుసైగ జేశాను రాధను జూడమని, ఒక్కనవ్వునవ్వి 'శాస్త్రీ మర్చిపోయావా? రైటింగ్ పేడ్ దెబ్బ!' అన్నాడు. 'ఏమోలే వామనరావు! ఎంతయినా తల్లిదండ్రీలేనివాణ్ణి, పెంచి పెద్దజేశాడు మామయ్య. రాధను చేసుకుంటే నా వంశాన్ని నిలబెట్టుకున్నవాణ్ణవుతాను.' అన్నాను తాపీగా-'అంతేలే శాస్త్రీ మాటల్తో, కత్తులు కలకాలం పెంచుకుంటే ఎలాగా?' అన్నాడు వామనరావు. కాఫీతో వామనరావును సాగనంపాను.

మామామగారింట్లో యిలాంటి వలపుల భరిణ రాధ తయారవుతుందని, రాధను నాచేత బెడ్తారనీ కలలోగూడ అనుకోలేదు. 'నా రాధ నా బృందా

వసానికి ప్రపాపాలిక! అలావణ్యమయి సా ఆశా జ్యోతికి హిరణ్మయి! రాధ ఈపిపాసార్తునికి ప్రపాపాలికనుటలో హేళనలేదుగదా!' రైల్వే ఉద్యోగినై మూడువందలు సంపాదించే నేను మామా గారింట అధ్యక్షుణ్ణయ్యాను. నేనీనాటికి సంఘంలో ఉత్తమవ్యక్తినయ్యాననుకున్నాను. రాధ కోరికమీద మామగారింటికి తిరిగి రాకుండా వుండలేక పోయాను.

ఫస్ట్ క్లాసులో రాధనెక్కించి బుక్ స్టాల్ కి దారితీశా - 'మోసంచేసిన మాయలాడి' డిటెక్టివ్ కొన్నా. రివ్వున కంపార్ట్మెంటులో వాలిపోయాను. బండికదిలించి వెనక్కూ ముందుకూ జరిగింది. పెండ్లినాటి నాట్వీడ్ సూటు - తెల్లనిషర్టూ - గళ్ళనెక్టై. కళ్ళకునల్లద్దాలు - రాధ ముసి ముసినవ్వుల్ని ప్రసరించింది. షిఫాన్ చీర చిందరవందరలో రాధవొడిలో వాలిపోయాను. 2, 3. గుజరాతీ స్త్రీలతోను ఒక్క హిందూయువతి వున్నట్లున్నారు. నూత్నదాంపత్యమని మమ్మల్ని గురించి గుజరాతీ స్త్రీలు గుసగుసలాడ్డారు. రైలు కిటికీల గుండా చల్లని శీతకిరణాల్ని ప్రసాదిస్తున్నాడు. మలయమారుతంలా తెమ్మెరలు పయనిస్తున్నాయ్! నా ఎదుటి మనిషిని గుర్తించగల్గాను. ఆమె ఎవరోగాదు, కరణంగారమ్మాయని గుర్తించలేకపోయినందుకు నేనే చకితుణ్ణయ్యాను.

'ఏం ... రాధా!' అని మాటగలిపింది మా అవిడతో. 'నేను మెల్లగా తలంపునానుకున్నా లేచి.' 'అంతా మారిపోయారే!' అంది అదోలా — 'అవును చాల కాలమయిందిగా' అందిరాధ. "ఎక్కడనుండేం రావడం? పెళ్ళయిందే!" అన్నది కరణంగారి లక్ష్మి. మామామయ్యకిచ్చారు. అయిగో అంటూనన్ను జూపింది. ఈ సంభాషణవింటోన్న నేను ముసిముసి నవ్వులు నవ్వా బయటి ప్రకృతిని విలకిస్తున్నా "కరణం గారమ్మాయి" నా వైపు విస్తుపోయి చూచిందంతే!.

అన్ని
నొప్పులకు
అమృతాంజనము

కేసరిగారి
శ్రీ ఫలాది పానకం
గర్భమునందు, నోటియందు మేహజబ్బులవల్ల, యితర కారణములవల్ల పుండగుట, చీము నెత్తురుతో మలము వెలువడుట, నీళ్ల విరేచనములను నివారించును. గ్రహిణీజబ్బులు, అతిసారము, కడుపునొప్పితోకూడిన జిగట విరేచనములను నమ్మకముగా కుదుర్చును.
వెల రు. 1.60
కేసరి కుటీరం ప్రైవేట్ లిమిటెడ్
మద్రాసు – 14.